

Majewski, Aleksander

"The North Sea. A Highway of Economic and Cultural Exchange, Character-History", A. Bang-Andersen, B. Greenhill, E. H. Frude, Stavanger-Oslo-Bergen-Troms 1985;
"The North Sea. Twelve Essays on Social History of Maritime Labour", L. R. Fischer, H. Hamre, P. Holm, J. R. (...)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 38/1, 182-183

1993

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wysoki poziom intelektualny. Psalterz tak wypełniony dekoracjami symboliczno-astrologicznymi miał być — zdaniem Autorki — zjawiskiem zupełnie wyjątkowym na terenie Europy środkowej w drugiej połowie XIV w. (s. 79), chociaż znajomość symboliki przyrody i astrologii była rozpowszechniona wśród ludzi uczonych w ośrodkach uniwersyteckich, klasztornych i dworskich. Ośrodkiem szczególnych zainteresowań astrologicznych w tej części Europy był praski dwór króla Otokara II i uniwersytet w Pradze. W końcu XIV w. w Pradze studiowało i działało naukowo kilkuset Polaków. Właśnie w tym gronie Autorka upatruje „koordynatora” programu dekoracyjnego i wykonawcę dekoracji malarskich Psalterza Floriańskiego. Wymienia Jana Szczekna, cystersa, profesora uniwersytetu praskiego i krakowskiego, kapelana królowej Jadwigi. Jan Szczekna w swych kazaniach posługiwał się symboliką kamieni i roślin interpretując ją moralnie. Uczniem Jana był Bartłomiej z Jasła, rektor szkoły kolegiackiej w Sandomierzu, kopista kodeksów na dworze królowej Jadwigi. Ci dwaj ludzie prawdopodobnie przyczynili się najbardziej do powstania dekoracji Psalterza Floriańskiego.

Książka tu zasygnalizowana wzbudzi zapewne dyskusje wśród specjalistów, bo są w niej znaki zapytania i kwestie zaczęte, a niedokończone. Może wzbudzić także refleksję, że problematyka symbolizmu przyrody powinna być — między innymi — punktem odniesienia w badaniach nauki dawnych wieków.

Tadeusz Bieńkowski
(Warszawa)

The North Sea. A Highway of Economic and Cultural Exchange, Character — History. Red.: A.Bang-Andersen, B.Greenhill, E.H.Grude. Norwegian University Press, Stavanger-Oslo-Bergen-Troms 1985; ss. 278, ilustr.

The North Sea. Twelve Essays on Social History of Maritime Labour. Red.: L.R.Fischer, H.Hamre, P.Holm, J.R.Bruijn. Stavanger Maritime Museum/The Association of the North Sea Societies, Stavanger 1992; ss. 216, tabl., ilustr.

Morze Północne, któremu poświęcona jest ta seria wydawnicza, to jeden z najważniejszych w świecie węzłów komunikacji morskiej i handlu, droga z Bałtyku na ocean, region do niedawna konfrontacji politycznych, obecnie zaś ścisłej współpracy gospodarczej i kulturalnej. Morze to ma też bogate tradycje rybackie, jest kolebką rybołówstwa oceanicznego. Pod względem klimatycznym jest to obszar nadzwyczaj burzliwy, często pustoszone przez wielkie sztormy. Na temat tego morza odbyły się dwa spotkania dyskusyjne: w Norwegii (w pobliżu Stavanger) w 1978 r. i w Danii w 1979 r. Organizowały je: Muzeum Morskie w Stavanger i brytyjskie Państwowe Muzeum Morskie, a wspierały finansowo British Council i Międzynarodowy Komitet Historii Morskiej. W 1989 r. utworzono międzynarodową asocjację towarzystw krajów otaczających Morze Północne.

Pierwsza publikacja omawianej tu serii zawiera kilkanaście opracowań dotyczących historii Morza Północnego, geologii, warunków klimatycznych i fizycznych morza, eksploatacji gazu i ropy. Przedstawiono to morze jako szlak inwazji, imigracji oraz handlu w okresie V-XIX w., dając przegląd historycznego rozwoju regionu aż do czasów współczesnych, opisano rozwój żeglugi i handlu, wymianę kulturalną oraz ostatni etap eksploatacji zasobów tego morza w dobie dzisiejszej.

Druga publikacja (1992 r.) zawiera 12 prac z zakresu historii społecznej i dotyczących warunków pracy na morzu, a w szczególności: rekrutacji do holenderskiej marynarki handlowej w okresie ekspansji kolonialnej w XVII w., życiu codziennym marynarzy na pokładach okrętów brytyjskiej marynarki wojennej w okresie przekształcania się warunków społecznych w drugiej połowie XVIII w., sytuacji w żegludze handlowej marynarki Wielkiej Brytanii od połowy XIX w. do I wojny światowej, działalności misjonarskiej brytyjskich ludzi morza w XIX w., wynagrodzenia marynarzy w portach Morza Północnego w okresie 1863-1900, zmianie warunków życia marynarzy w okresie 1825-1855, pracy kobiet, sezonowych migracji rybackich, wspólnot morskich na Wyspach Owczych w fazie przechodzenia od gospodarki wiejskiej do rozwiniętego rybołówstwa, migracji i identyfikacji zawodowej rybaków duńskich i związanych z tym kwestii antropologicznych, modernizacji rybołówstwa w ujęciu skandynawskim i brytyjskim. Należy oczekiwać z zainteresowaniem dalszych publikacji tej serii.

Aleksander Majewski
(Gdynia)